

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА,

№

65.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 16-го Августа — 1838 — Wilno. Wtorek. 16-go Sierpnia.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 8-го Августа.

Высочайшая Грамота.

Статье-Секретарю Его Величества Короля Шведскаго и Норвежскаго по Департаменту Торговли и Финансовъ, *Скогману*.

Въ ознаменованіе особеннаго Нашего къ вамъ благоволенія за усердные труды ваши при заключеніи между Нами и Его Величества Королемъ Шведскимъ и Норвежскимъ договора о торговлѣ, мореплаваніи и дружбѣ, Всемилостивѣйше пожаловали Мы васъ Кавалеромъ *Ордена Св. Анны первой степени*. Препровождая при семъ орденскіе знаки, пребиваемъ къ вамъ благословенія.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Г. Теплицѣ.
11-го Юля 1838 года.

Высочайшимъ Приказомъ отъ 15 Іюля, Братъ Императора Австрійскаго, Его Императорское Высочество Эрцъ-Герцогъ Францъ Карлъ, назначается Шефомъ Самогитскаго Гренадерскаго полка, которому и именоваться *Гренадерскимъ Эрцъ-Герцогъ Франца Карла полкомъ*.

— Высочайшимъ именнымъ указомъ, дваннымъ Капитулу Россійскихъ - Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, въ 10-й день минувшаго Іюня, Всемилостивѣйше пожалованъ преподающему въ Горномъ Институтѣ Аналитическую Химію, Академику, шестого класса *Гессу*, — *знакъ Ордена Св. Анны второй степени, украшенный Императорскою Короною*, въ награду отличнаго усердія и трудовъ его, Начальствомъ засвидѣствованныхъ.

— По внесенной Г. Министромъ Народнаго Просвѣщенія въ Комитетъ Гг. Министровъ запискѣ, о порядкѣ отправленія привозимыхъ въ Россію иностранныхъ книгъ изъ Таможенъ въ Цензуру, Государь Императоръ Высочайше утвердить соизволилъ, слѣдующія постановленія: 1) Въ отношеніи книгопродавцевъ оставить въ своей силѣ § 154 устава о Ценсурѣ. 2) Оставить, равнымъ образомъ, безъ измененія положеніе Комитета Министровъ, Высочайше утвержденное 1831 года, объ отправленіи изъ Таможенъ прямо къ Министру Финансовъ, для доставленія по принадлежности, книгъ и печатныхъ листовъ на Польскомъ языкѣ, или на Польскомъ съ Русскимъ, Французскимъ и Нѣмецкимъ, также Русскихъ книгъ въ Россіи печатныхъ. 3) Прочія за симъ книги и другіе предметы, Ценсурному разсмотрѣнію подлежаще, поставляется въ обязанность Таможеннымъ, по взысканіи слѣдующихъ пошлинъ и по приложеніи къ ящикамъ или кипамъ таможенныхъ печатей или пломбъ, въ мѣстахъ, гдѣ есть Ценсурные Комитеты или отдѣльные Ценсоры, отправлять прямо въ Цензуру на счетъ хозяевъ, или предоставлять имъ самимъ доставлять оныя туда, подъ присмотромъ таможенныхъ служителей; въ мѣстахъ же, гдѣ нѣтъ Ценсурны, отдавать хозяевамъ, обязывая ихъ подпискою, не снимая пломбъ, представить ящика, или

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 8-go Sierpnia.

NAJWYŻSZY DYPLOMAT.

Sekretarzowi Stanu Najjaśniejszego Króla Szwedzkiego i Norweskiego w Departamencie Handlu i Skarbu, *Skognanowi*.

Na oznamionowanie szczególnej Naszej ku wam przychylności za gorliwe prace wasze przy zawarciu między NAMI i Najjaśniejszym Królem Szwecyi i Norwegii traktatu o handlu, żegludze i przyjaźni, Najłaskawiej mianujemy was Kawalerem *Orderu Sw. Anny pierwszego stopnia*. Przesyłając przy niniejszym znaku orderu, zostajemy ku wam przychylni.

Na autentyku Własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:

W m. Toplitz.
11-go Lipca 1838 roku.

NIKOLAJ
(P. I.)

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 15-go Lipca, Brat Cesarza Austryackiego, Jego Cesarska Wysokość Arcy-Xiąże Franciszek Karol, mianowany Szefem Żmudackiego pólku Grenadyerów, który też ma się mianować *półkiem Grenadyerów Arcy-Xiącia Franciszka Karola*.

— Przez Najwyższy Imienny Ukaz, do Kapituły Rosyjskich CESARSKICH i KRÓLEWSKICH Orderów, w dniu 10-m zeszłego Czerwca, Najłaskawiej udarowany wykładający w Instytucie Górniczym Chemią Analityczną, Akademik, szóstej klasy *Hess*, — *znakiem orderu Sw. Anny drugiego stopnia, Cesarzką Koroną ozdobionym*, w nagrodę odznaczającej się jego gorliwością i prac, przez Zwierzchność zaświadczonych.

— Po podanej przez P. Ministra Narodowego Oświecenia do Komitetu PP. Ministrów zapisce, o porządku wysyłania przywożonych do Rossyi książek zagranicznych z Tamożni do Cenzury, CESARZ Jego MOŚC Najwyżej utwierdził raczył, postanowienia następujące: 1. Względnie księgarzy zostawić w swej mocy § 154 ustawy o cenzurze. 2. Zostawić, równymże sposobem, bez odmiany postanowienie Komitetu Ministrów, Najwyżej utwierdzone w 1831 roku, o wysyłaniu z Tamożni prosto do Ministra Skarbu, dla przesłania, gdzie należy, książek i listów drukowanych w języku Polskim, albo w Polskim z Rosyjskim, Francuzkim i Niemieckim, tudzież książek Ruskich, nie w Rossyi drukowanych. 3. Dalsze zaś książki i inne przedmioty, cenzurnemu rozpatrzeniu ulegające, przepisuje się się za obowiązek Tamożniom, po uzyskaniu należnych poszlin i po przytożeniu do jaszczyków lub kip pieczęci tamożennych czyli plomb, w miejscach, gdzie się znajdują Cenzurne Komitety albo oddzielni Cenzorowie, wysyłać prosto do Cenzury kosztem właścicieli, albo zostawiać im samym dostawić je tam, pod nadzorem sług tamożennych; w miejscach zaś, gdzie niema Cenzury, oddawać właścicielom, obowiązuując ich rewersem, nie zdejmując plomb, przedstawić jaszczyki, albo kipy w sześciomiesięcznym terminie do jednego z Komitetów Cenzury, podług własnego ich obrania, który w samejże ich podpis-

кипы въ шестимѣсячный срокъ въ одинъ изъ Ценсурныхъ Комитетовъ по собственному ихъ избранію, который въ самой подпискѣ ихъ долженъ быть означенъ. 4) Въмѣстѣ съ нимъ обязываются Таможни о каждой таковой выдачѣ книгъ, увѣдомлять тѣ Ценсурные Комитеты, куда оныя представлены быть имѣютъ, съ означеніемъ числа книгъ и другихъ предметовъ и описаніемъ способа укладки оныхъ и приложенныхъ къ нимъ пломбъ; а Ценсурные Комитеты должны будутъ наблюдать за своевременнымъ тѣмъ книгъ поступленіемъ; въ противномъ же случаѣ относиться къ кому слѣдуетъ объ отысканіи лицъ, давшихъ подписки, и объ отобраніи отъ нихъ книгъ, для доставленія на ихъ счетъ въ Ценсуру. 5) Съ тѣхъ, которые, давъ въ Таможню подписку, не представляютъ въ назначенный срокъ выданныхъ имъ книгъ и прочихъ предметовъ въ Ценсуру, или хотя и представляютъ, но съ испорченными таможенными печатами или пломбами, взыскивать за каждый отдѣльный томъ или предметъ по 25 рублей штрафа, въ пользу Приказовъ Общебывающаго Признанія; если же при семъ открыто будетъ намѣреніе скрыть отъ Правительства запрещенныя или вообще вредныя книги, то сверхъ взысканія упомянутого штрафа, виновный предается суду для поступленія съ нимъ по законамъ.

— Въ Именномъ Его Императорскаго Величества Высочайшемъ указѣ, данномъ Правительствующему Сенату въ 19-й день мѣсяца Іюня, за собственноручнымъ Его Величества подписаніемъ, изображено: „Снисходя на всеподданнѣйшую просьбу Командира 1-го резервнаго Кавалерійскаго Корпуса Генерала отъ Кавалеріи Никитина, Всемилостивѣйше дозволяемъ въ С. Петербургскомъ имѣніи, принадлежащемъ частію ему одному, а частію вмѣстѣ съ дочерью его Елисаветой, женою Флигель-Адьютанта Полковника Графа Орлова-Денисова, по изъявленному и съ ея стороны на то согласію, учредить Маіоратъ, на слѣдующихъ основаніяхъ, отъ него представленнымъ и Государственнымъ Совѣтомъ одобренными: 1) Въ составъ Маіората входитъ С. Петербургской Губерніи и уезда деревня Коломяга въ которой по 8-й ревизіи числится крестьянъ 184 мужска пола душъ съ 960 десятинами земли и подолъ церкви усдебнаго мѣста одна десятина 1947 саженой. 2) На имѣніе, поступающее въ Маіоратъ, налагается немедленно повсемѣстное запрещеніе и, по смерти учредителя Маіората, имѣніе въ цѣлостномъ и нераздѣльномъ составѣ переходитъ къ дочери его Графинѣ Орловой-Денисовой а послѣ нея къ старшему изъ детей ея мужскаго пола, слѣдуя такимъ образомъ по нисходящей линіи до тѣхъ поръ, пока въ родѣ ея не останется потомковъ мужскаго пола фамиліи Орловыхъ-Денисовыхъ, въ случаѣ же неимѣнія мужскаго пола, переходитъ въ женское колыно, по праву первородства, оставаясь во всей нераздѣльной цѣлости во владѣніи старшей въ родѣ. По прекращеніи потомства дочери Генерала Никитина какъ въ мужскомъ, такъ и въ женскомъ колынахъ, имѣніе переходитъ, по законамъ о наследствѣ, въ боковыя линіи, также по праву первородства, и въ томъ же нераздѣльномъ и цѣлостномъ составѣ. Но если бы все не явилось никого, кто бы могъ имѣть право наследства къ Маіоратному имѣнію, тогда оно, по общему закону, какъ выморочное, должно поступить въ казну. 3) Имѣніе, поступающее въ Маіоратъ, не можетъ быть ни въ какомъ случаѣ не закладываемо, ни продаваемо, не только по собственной волѣ владѣльца, но даже за долги казенныя или частныя, и никакимъ образомъ отчуждаемо въ другое владѣніе. Если же владѣлецъ Маіората впадетъ въ долги по казеннымъ или частнымъ взысканіямъ, и другаго имѣнія, которое бы взысканіе сіе вполне обезпечивало, у него не будетъ, тогда обязывается удовлетворять оныя изъ доходовъ Маіоратнаго имѣнія, и когда бы въ семь случаевъ оказалось неисправнымъ, имѣніе Маіоратное подвергается опецѣ на основаніяхъ, въ законахъ на подобные случаи определенныхъ; но опека сія не можетъ продолжаться далѣе смерти Маіоратнаго владѣльца, оказавшаго неисправность въ платежѣ долговъ: ибо преемникъ Маіоратнаго имѣнія не долженъ принимать на свою ответственность долговъ предѣстника. 4) Дозволяется Генералу отъ Кавалеріи Никитину и послѣдующимъ Маіоратнымъ владѣльцамъ изъ Маіоратнаго имѣнія отпускать на волю крестьянъ и дворовыхъ людей, равно переселять таковыхъ по удобности на другія земли, съ исключеніемъ ихъ вовсе изъ состава Маіората, а также переводить изъ другихъ деревень крестьянъ въ то имѣніе, съ тѣмъ только, чтобы земля Маіоратнаго имѣнія считалась всегда неприкосновенною и нераздѣльною; чтобы населеніе оной не превышало узаконенной пропорціи крестьянъ, которые имѣли бы не болѣе 56-ти тяглы, несущихъ теперь оброчную по-

се повиненъ быть мѣсячникомъ. 4) Обязуясь сіе раземъ Таможне, о каждомъ такомъ выданіи книгъ, уведомлять те Комитеты Цензуры, до которыхъ оныя должны быть представлены, зъ выраженіемъ liczby книгъ и иныхъ предметовъ, tudzież зъ opisemъ sposobu ichъ ułożenia i plombъ przyłożonychъ do nich; а Комитеты Цензуры бѣдъ obowiązаны przestrzegać, аżeby w swymъ czasie były те książki przystane; w przeciwnymъ zaś razie odnosić się, do kogo należy, o wyszukanie osób, które dały rewers, i o odebranie od nichъ книгъ, dla przystania ichъ kosztemъ do Цензуры. 5. Z tychъ, którzy, dawszy w таможни rewers не представляютъ, w назначеннымъ terminie выданныхъ имъ книгъ и иныхъ предметовъ до Цензуры, албо chociaż представляютъ, але зъ нарушеніемъ таможенными печатками или пломбами, uzyskiwać за каждый оддzielny томъ албо предметъ по 25 rubli sztrafu, на rzeczъ Urzędówъ Powszechnego Opatrzania; jeżeli zaś przytémъ odkryto бѣдъ zamiarъ ukrycia przedъ Rządemъ zakazanychъ албо w ogólności szkodliwychъ книгъ, tedy, oprócz uzyskania pomienionego sztrafu winny oddaje się pod sądъ dla postąpienia zъ nimъ podługъ prawa.

— W Именномъ Его Цесарской Мошци Найвысшымъ Указе, данымъ Рządzącemu Senatowi w dniu 19-го зешего Czerwca, зъ власноручнымъ Jego Цесарской Мошци подписемъ, wyrażono: „Przychylając się do najuniżeńszej prosby Dowódcy 1-go Odwodowego Korpusu Kawaleryi, Jenerała jazdy Nikitina, Najaskawiej dozwalamy w majątku S. Petersburskimъ, należącymъ częścią do niego jednemu, а częścią razemъ зъ jego córką Elżbietą, żoną Skrzydłowego Adjutanta Półkownika Hrabiego Orłowa-Denisowa, podługъ oświadczonego зъ jejъ strony на то zgodzenia się, ustanowić majoratъ на zasadachъ następującychъ, przezъ niego podanychъ и przezъ Radę Państwa przyjętychъ: 1) Do składu majoratu wchodzi w S. Petersburskiej Gubernii i powiecie wieś Kołomiaga, w której podługъ 8-й ревизіи liczы się włościan 184 pći męskiej зъ 960 dziesięcinami ziemi i wedle cerkwi posadowego miejsca jedna dziesięcina 1,947 sążni. 2) Na majątekъ, do majoratu wchodzący nakłada się niezwłocznie powszechne zsprzeczenie i, po śmierci założyciela majoratu, majątekъ w całymъ i nierozdzielнымъ składzie przechodzi do jego córki Hrabiny Orłowej-Denisowej, а po niej do starszego зъ jejъ dzieci pći męskiej, postępującъ tymъ sposobemъ prostą linią dopóty, póki w jejъ rodzine nie pozostaną potomkowie pći męskiej фамилии Orłowych-Denisowych, w razie zaś ustania pći męskiej, przechodzi do pokolenia żeńskiego, podługъ prawa pierwotności, zostającъ w zupełnej nierozdzielnej całości w posiadaniu starszej w rodzine. Po wygaśnięciu potomstwa córki Jenerała Nikitina, takъ pokolenia męskiego, jako i żeńskiego, majątekъ przechodzi podługъ prawъ o sukcesyи do linii pobocznych, także prawemъ pierwotności, i w teje nierozdzielnej całości. Ale jeżeliby się wcale niktъ не jawił, mogący mieć prawo sukcesyи do majątku majorackiego, wówczas, podługъ powszechnego prawa, majątekъ ten, jako po wygaśnięciu imienia, powinienъ wejść do skarbu. 3) Majątekъ, do majoratu wchodzący, w żadnymъ razie не może być ani dawany на ewikcyę, ani przedawany, nie tylko зъ własnej woli właściciela, але nawetъ за długi skarbowe албо prywatne, i żadnymъ sposobemъ alienowany w obce posiadanie. Jeżeliby zaś właściciel majoratu wpaдаłъ w długi skarbowe албо prywatne poszukiwania, i innego majątku, któryby poszukiwanie то zupełnie zabezpieczał, u niego nie było, wówczas obowiązuje się zaspakającъ je зъ dochodówъ majątku majorackiego, а gdyby i w tymъ razie okazał się nierzetelnymъ, majątekъ majoracki ulega opiece на zasadachъ, w prawachъ на podobne zdarzenia opisanych; але opieka та не może trwać dłużej nad śmierć właściciela majoratu, który okazał nierzetelnosć w płaceniu długówъ: gdyż następca majątku majorackiego не powinienъ przyjmować на swą odpowiedzialnosć długówъ poprzednika. 4) Dozwala się Jenerałowi Kawaleryi Nikitinowi i następnymъ właścicielomъ majoratu зъ majątku majorackiego udarować wolnością włościanъ и ludzi dworskich, również przesiedlać ichъ podługъ upodobania на inne grunta, зъ zupełnymъ ichъ wyłączeniemъ ze składu majoratu, tudzież przenosić зъ innychъ wsi włościanъ do tego majątku, зъ тѣмъ tylko zastrzeżeniemъ, аżeby земля majątku majorackiego uważała się zawsze nietykalną i nierozdzielną; аżeby jejъ ludność не przewyższała prawemъ przepisanej proporcji włościan, którzy powinni mieć nie więcej nadъ 56 ciągłъ, odbywającychъ terazъ powinność czynszową, i gdyby wysiedlenie włościan, czynione было jedynie przy ludności, przewyższającej tę proporcję. 5) Jeżeli majątekъ majoracki dostanie się successorowi małoletniemu, tedy, do dójścia jego latъ pełnychъ, opieka на powszechnej prawъ osnowie, поруча się najbliższymъ krewnymъ, podługъ rozporządzenia Opieki

винность, и чтобы выселеніе крестьянъ дѣлаемо было единственно при народонаселеніи, превосходящемъ сію пропорцію. 5) Если Маіоратное имѣніе достанется малолѣтнему наслѣднику, то, до совершеннаго его возраста, опека, на общемъ основаніи законовъ, поручается ближайшимъ родственникамъ, по распоряженію Дворянской Опеки. Правительствующій Сенатъ не оставитъ къ исполненію сего сдѣлать надлежащее распоряженіе." (С. В. N. 36).

— Въ свѣдѣніе представленія Г. Министра Народнаго Просвѣщенія и по Положенію Комитета Гг. Министровъ, Государь Императоръ (22 Марта) изволилъ изъяснить Высочайшее согласіе на дозволеніе Ординарному Профессору Дерптскаго Университета Гебелю, предпринять, наступающимъ лѣтомъ, ученое путешествіе въ Германію, съ употребленіемъ на то, сверхъ лѣтнихъ ваканцій, пяти недѣль до началія и столько же времени по окончаніи оныхъ, и съ сохраненіемъ Г. Гебелю жалованья за все время отсутствія, и на выдачу ему, кромѣ того, 3000 р. на путевыя издержки изъ Государственнаго Казначейства.

— По всеподданнѣйшему докладу Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, Государь Императоръ (13-го Апрѣля) Высочайше повелѣть соизволилъ: въ теченіе настоящаго года въ формахъ испытанія на полученіе ученыхъ степеней Профессорами и Адъюнктами, допустить то же самое изъясненіе, которое было въ дѣйствіи со времени преобразованія Университетовъ, то есть, чтобы вновь дозволено было состоящимъ нынѣ въ Университетахъ преподавателямъ, не имѣющимъ еще званія ординарныхъ Профессоровъ, для полученія прямо докторской степени, написать и публично защищать диссертацию по главному предмету каждаго, съ распространеніемъ сего же взятія и на преподавателей лицеевъ, дозволивъ имъ однако искать такимъ образомъ только магистерской степени, и защищать диссертацию, не въ лицей, а въ одномъ изъ Университетовъ. (Ж. М. Н. П.)

Варшава, 27-го Іюля.

Его Величество Государь Императоръ, по засвидѣтельствуванію Г-на Намѣстника Царства Польскаго, Всемилостивѣйше соизволилъ пожаловать въ 27-й день Іюня (9 Іюля) Кавалерами ордена Св. Станислава: 1-й степени: Члена Государственнаго Совѣта Графа Коссаковского, Правительственной Комиссіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія Директора отдѣленія Общаго Управленія чрезвычайнаго Статсъ-Совѣтника *Бадени*, состоящаго въ должности Краковскаго Гражданскаго Губернатора, Статсъ-Референдарія *Валевскаго*, Вице-Президента Польскаго Банка, Статсъ-Совѣтника Графа *Лубенскаго*. 2-й Степени: Люблинскаго Гражданскаго Губернатора Генераль-Маіора *Албертова*, исправляющаго должность Президента Г. Варшавы, Статсъ-Референдарія *Грайбнера*, Правительственной Комиссіи Финансовъ, Директора отдѣленія Государственныхъ Имуществъ и лѣсовъ, Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника, Двора Его Императорскаго Величества Камергера *Ленскаго*, Предсѣдателя Комитета владѣтелей заставныхъ листовъ Кредитнаго Земскаго Общества, *Кренискаго*, Епископа Калишско-Кулявской Епархіи, Валентія *Томашевскаго*. 3-й степени: Начальника отдѣленія Канцеляріи Намѣстника 5-го класса *Маркѣвича*, Директора Келецкой Губернской Гимназіи, отставнаго Полковника *Загурскаго*, Начальника Варшавскаго Надворнаго Почтамта, Надворнаго Совѣтника *Миткевича*, Начальника Варшавской ночной полицейской стражи, Капитана *Подберескаго*, Директора Лотерей въ Царствѣ, Статсъ-Референдарія *Вернера*, Ассесоровъ Главной Счетной Палаты: *Шавловскаго* и *Вржоска*, Судью Апелляціоннаго Суда, *Доманскаго*, и Ректора Варшавской Римско-Католической Духовной Академіи, Прелата Подляской кафедрѣ, Графа *Алберта Оссолинскаго*. 4-й Степени: Производителя дѣлъ Канцеляріи Совѣта Управленія, *Мюнцинскаго*, Помощника Секретаря Канцеляріи Государственнаго Совѣта *Добровольскаго*, Директора Плоцкой Губернской Гимназіи Надворнаго Совѣтника *Жилинскаго*, Директора Луковской Губернской Гимназіи *Концевича*, Ректора Школы для ремесленниковъ въ Варшавѣ *Бадера*, Инспектора Грубецковскаго Общественнаго Училища, Ксендза *Борыскаго*, Инспектора Ленчицкаго Общественнаго Училища, *Быстраго*, Генеральныхъ Секретарей Губернскихъ Правленій: Мазовецкаго *Малетевскаго*, Плоцкаго *Козловскаго*, Подляскаго *Мошинскаго*, Августовскаго *Колодзинскаго*, Президента города Сувалякъ, отставнаго Штабсъ-Капитана *Митарновскаго*, Смотрителя Главной Инквизиціонной тюрьмы въ Варшавѣ, отставнаго Гвардіи Штабсъ-Капитана *Мержвицкаго*, Смотрителя больницы Св. Лазаря въ Варшавѣ,

Dworzańskiej. Рządzący Senat nie zaniecha około wypełnienia tego uczynić należyte rozporządzenie." (G. S. N. 36.)

— На skutek przedstawienia P. Ministra Narodowego Oświecenia, i po nastąpieniu postanowienia Komitetu P.P. Ministrów, CESARZ JEJEGO MOŚĆ (22-go Marca) raczył oświadczyć Najwyższe zgodzenie się na дозволеніе Zwyczajnemu Professorowi Uniwersytetu Dorpackiego Hebelowi, przedsięwziąć następującego lata, uczoną podróż do Niemiec, z użyciem na to, prócz wakacyj letnich, pięciu tygodni przed zaczęciem i tyleż po jej skończeniu, i z zachowaniem P. Hebelowi płacy za cały czas niobecności, tudzież na wydanie mu, opróca tego, 3,000 rubli na wydatki podróży z Podskarbstwa Państwa.

— Po najniższym przełożeniu P. Ministra Narodowego Oświecenia, CESARZ JEJEGO MOŚĆ (13-go Kwietnia) Najwyżej rozkazać raczył: w przeciągu terażniejszego roku, w formach examinu na otrzymanie uczonych stopni przez Professorów i Adjunktów, dopuścić tenże sam wyjątek, który istniał od czasu przekształcenia Uniwersytetów, to jest: ażeby znowu dozwolono było zostającym teraz w Uniwersytetach wykładającym nauki, niemającym jeszcze nazwania Zwyczajnych Professorów, dla otrzymania prosto stopnia doktora, napisać i publicznie bronić dyssertacyi w głównym przedmiecie każdego, z rozciągnięciem tegoż wyjątku i na wykładających nauki w Liceach, dozwolivszy im jednakże szukać tym sposobem tylko stopnia Magistra, i bronić dyssertacyi, nie w Liceum, ale w jednym z Uniwersytetów. (D. M. N. O.)

Warszawa, 27-go Lipca.

NAJJAŚNIEJSZY CESARZ I KRÓL, w skutek przedstawienia Namieśtnika Królestwa, Najłaskawiej mianować raczył d. 27 Czer. (9 Lipca) Kawalerami orderu Św. Stanisława: Klasy 1-ej: Członka Rady Stanu, Hr. *Kossakowskiego*; Dyrektora Wydziału Administracyi ogólnej w Komisjii Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, Nadzwyczajnego Radcę Stanu *Badeniego*; pełniącego obowiązki Gubernatora Cywilnego Gubernii Krakowskiej, Referendarza Stanu *Walewskiego*; Vice Prezesa Banku Polskiego, Radcę Stanu Hr. *Łubieńskiego*. Klasy 2-ej: Gubernatora Cywilnego Gubernii Lubelskiej, Jenerał-Majora *Albertow*; pełniąc. obowiązki Prezidenta Miasta Warszawy, Referendarza Stanu *Graybnera*; Dyrektora Wydziału dóbr i lasów w Komisjii Rządowej Przychodów i Skarbu, Rzeczywistego Radcę Stanu Szambelana Dworu *Łęskiego*; Prezesa Komitetu właścicieli listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemska *Krępskiego*; Biskupa Diecezyi Kujawsko-Kaliskiej, JX. Walentego *Tomaszewskiego*. Klasy 3-ji: Naczelnika Wydziału Kancellaryi Namieśtnika Królestwa, 5-tej klasy *Markiewicza*; Dyrektora Gimnazjum Gubernialnego Kieleckiego, dymisyonowanego Półkownika *Zagurskiego*; Naczelnika Pocztańtu Warszawskiego Nadwornego, Radcę Nadwornego *Mitkiewicza*; Naczelnika Warszawskiej nocnej policyjnej straży, Kapitana *Podbereskiego*; Dyrektora Loteryi Referendarza Stanu *Wernera*; Assesorów Najwyższej Izby Obrachunkowej: *Szawłowskiego* i *Wrzóska*; Sędziego Appellacyjnego *Domańskiego*, i Rektora Akademii Rzymsko-Katolickiej w Warszawie, Prafata Katedry Podlaskiej, Xiędza Wojciecha Hr. *Ossolińskiego*. Klasy 4-ej: Referenta w Kancellaryi Rady Administracyjnej *Miączyńskiego*; Pomocnika Sekretarza Kancellaryi Rady Stanu, *Dobrowolskiego*; Dyrektora Gimnazjum Gubernialnego w Płocku, Radcę Nadwornego *Żylińskiego*; Dyrektora Gimnazjum Gubernialnego w Łukowie *Koncewicz*; Rektora Szkoły rzemieślniczej w Warszawie *Badera*; Inspektora Szkoły Obwodowej w Chrubieszowie, Xiędza *Boryskiego*; Inspektora Szkoły Obwodowej Łęczyckiej *Bystręgo*; Sekretarza Jeneralnego Rządu Gubernii Mazowieckiej *Maleszewskiego*; Sekretarza Jeneralnego Rządu Gubernii Płockiej *Kozłowski*; Sekretarza Jeneralnego Rządu Gubernii Podlaskiej *Moszyńskiego*; Sekretarza Jeneralnego Rządu Gubernii Augustowskiej *Kołodzińskiego*; Prezidenta miasta Suwałk, dymisyonowanego Sztabs-Kapitana *Mitarnowskiego*; Nadzorcę więzienia głównego inkwizycyjnego w Warszawie, dymisyonowanego Sztabs-Kapitana Gwardyi *Mierzwińskiego*; Intendenta Szpitalu Św. Łazarza w Warszawie *Skurzewskiego*; Nadzorcę więzienia Kieleckiego *Bartoszewskiego*; Nadzorcę wię-

Скуржевскаго. Смотрителя Келецкой тюрьмы, *Бартошевскаго*, Инспектора Радомской тюрьмы, *Дыдака*, Ассесора Генеральной Дирекции Страхового отъ огня Общества, *Блешинскаго*, Архитектора Правительственной Коммисии Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія *Голонскаго*, Канцелярїи Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ оной Коммисии, Переводчика, Коллежскаго Ассесора *Антушкевича*, Генеральнаго Инспектора почтъ *Кинела*, Младшаго чиновника для особыхъ порученій при Дирекции почтъ *Девисона*, Рахмистра Дирекции почтъ *Дыльгинскаго*, Генеральнаго Секретаря той же Дирекции *Марковскаго*, Варшавскаго Главнаго Надворнаго Почтамта: перваго Секретаря *Гергеля*, Секретаря *Карпинскаго*, Почтъ-Экспедитора въ Ленчицѣ *Штетмеля*, Нач. Люблинскаго Почтамта, 8 класса *Берноцкаго*, Начальника Плотрковскаго почтамта *Голана*, Начальника втораго отдѣленія Канцелярїи Полиции *Либшиа*, Секретаря Исполнительной Полиции *Греве*, Секретаря паспортнаго отдѣленія *Неннеке*, Чиновника Полиции, Коллежскаго Секретаря *Дугинскаго*, Цыркуловаго Коммисара *Душинскаго*, Правительственной Коммисии Финансовъ и Казначейства: по отдѣленію Государственныхъ Имуществъ и лѣсов: Начальника отдѣленія *Баранкевича*, Производителя дѣлъ *Янгевскаго*, Львнаго Коммисара *Генке*, по отдѣленію Казначейства: Начальника отдѣленія *Шваловскаго*, Главнаго Казначея *Иваницкаго*, Начальника Суднаго отдѣленія *Соколовскаго*, Генеральной Дирекции Лотерей Начальника кастолетнаго отдѣленія *Страшака*, Генеральнаго Секретаря Казенной Администраціи табачныхъ доходовъ *Цоплавскаго*; Польскаго Банка: Главнаго Контроллера *Энглерта*, Главнаго Агента въ Бердичевѣ, Надворнаго Советника *Добровольскаго*, Секретаря Коммисии нагашенія долговъ *Поникевскаго*, Прокураторовъ при Гражданскихъ Трибуналахъ: Августовскомъ, *Зелинскаго*, Подляскомъ *Вобинскаго*; Судей Гражданскихъ Трибуналовъ: Августовскаго *Зарембу*, Мазовецкаго *Васинскаго*, Краковскаго *Косицкаго*, Подпрокуратора при Исправительной Полиции Радомскаго отдѣленія *Халгасевича*, состоящаго по особымъ порученіямъ въ Коммисии Юстиціи, Судью *Вукицкаго*, Подсудку Мирнаго Суда Плоцкаго повѣта *Трогевскаго*, Референта Ликвидационной Коммисии *Болсинскаго*, Рахмистра той же Коммисии *Жаменскаго*, Члена Медицинскаго Совета, Магистра (Формациа) *Вернера*, Физиковъ: Мазовецкой губерніи, Доктора *Мушинскаго*, Августовской губерніи *Кржижановскаго*, Равскаго Обводовога врача, Магистра Хирургіи *Маркевича*, жителясвующаго въ Г. Люблинѣ Доктора *Баумгартена*. (О.Г.Ц.П.)

зненія въ Радоміи *Дыдака*; Ассесора Дирекции Генеральной Товарищества Огніоваго *Блешинскаго*; Будовничего Рządowego przy Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego *Golońskiego*; Тіомача въ Канцелярїи Прибocznej Директора Главнаго Spraw Wewnętrznych, Ассесора Коллежалнаго *Автасzkiewiczа*; Генеральнаго Инспектора почтъ *Кинела*; Младшаго Урэдника szczególnych порученій при Дирекции почтъ *Dewisonа*; Рахмистра та же Дирекции *Dylichyńskiego*; Секретаря Генеральнаго Дирекции почтъ *Markowskiego*; перваго Секретаря Почтамту Надворнаго въ Варшавіи *Hergla*; Секретаря того же Почтамту *Karpińskiego*; Экспедитора почтъ въ Лѣчцы *Sztempla*; Начелника Почтамту Любелскаго, 8mej klasy *Biernackiego*; Начелника Почтамту Плотрковскаго *Goliana*, Начелника 2 oddziału Канцелярїи Policyjnej *Lebisz*; Секретаря Policyi wykonawczej *Greuvé*; Секретаря S-кейи паспортowej *Nenneke*; Урэдника Policyi Секретаря Коллежалнаго *Duczynskiego*; Цыркуловаго Kommissarza Policyi *Duszynskiego*; Нач. wydziału Kommissji Rządowej Przychodów i Skarbu *Barankiewicza*; Referenta wydziału dóbr i lasów *Janczewskiego*; Kommissarza leśnego *Henke*; Начелника Секции податков стыхъ *Szawłowskiego*; Главнаго Kassыera *Iwanickiego*; Начелника Секции правней *Sokolowskiego*; Начелника wydziału Kastolettu въ Дирекции Генеральной Лотерей *Straszaka*; Секретаря Генеральнаго Administracyi tabacznej *Poplawskiego*; Главнаго Kontrollera Banku Польскаго *Englerta*; Начелника Агенции въ Бердичевіи, Радцѣ Надворнаго *Dobrowolskiego*; Секретаря Kommissji umorzenia długu krajowego *Ponikiewskiego*; Прокуратора Крѳлевскаго при Trybunale Cywilnym Gubernii Augustowskiej *Zielińskiego*; Прокуратора при Trybunale Cywilnym Gubernii Podlaskiej *Bobinського*; Сѣдзиего Trybunatu Cowilnego Gubernii Augustowskiej *Zarembe*; Сѣдзиего Trybunatu Cywilnego Gubernii Mazowieckiej *Basińskiego*; Сѣдзиего Trybunatu Cywilnego Gubernii Krakowskiej *Kosickiego*; Подпрокуратора при Sądzie Policyi Poprawczej wydziału Radomskiego *Chalgasiewiczа*; заставляющаго до szczególnych порученій при Kommissji Rządowej Sprawiedliwości, Сѣдзиего *Buksickiego*; Подсѣдка Sądu Pokoju Powiatu Płockiego *Troczeńskiego*; Referenta Kommissji Likwidacyjnej *Bojasińskiego*; Рахмистра та же Kommissji *Kamińskiego*; Члѳнка Rady lekarskiej Magistra farmacyi *Wernera*; Физиковъ: Губернии Мазовецкаей, Доктора *Muszyńskiego*, і Августовкеей *Krzyżanowskiego*; Лѣкаря Обводу Равскаго Magistra Chirurgii *Markiewicza*; і zamieszkałego въ mieście Lublinie Доктора *Baumgarten*. (G.R.K.P.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А В С Т Р І Я.

Теплицъ, 10 Августа.

Сегодня вполдень Его Величество Императоръ Всероссийскій, оставилъ насъ и отправился въ Мюнхенъ.

Вѳна, 10-го Августа.

Прибывшій сюда вчера изъ Неаполя Кабинетный курьеръ, доставилъ радостное извѣстіе, что Королева Обѳихъ Сицилій і Августа благополучно разрѳилась Приицемъ. — Третьяго дня Государственный Канцлеръ Князь Меттернихъ отправился отсюда въ Инсбрукъ.

Инсбрукъ, 10-го Августа.

Вчера прибылъ сюда Императоръ, который радостно былъ привѳствуемъ и торжественно принять.

Триестъ, 4-го Августа.

Съ прибывшимъ сегодня утромъ Лойдовымъ пароходомъ *Баронъ-Штурмеръ*, получены извѣстія изъ Капенъ отъ 20 Іюля, которыя не только подтверждаютъ отправленіе Египетскаго флота въ Средиземное море, но вмѣстѣ увѣдомляютъ, что часть онаго состоящая изъ 2 лин. кораблей, 2 фрегатовъ і двухъ корветъ, стоитъ съ нѣкотораго времени въ Зудскомъ заливѣ. (A.P.S.Z.)

Г Е Р М А Н І Я.

Крейтъ, 4-го Августа.

Ея Величество Государыня Императрица Всероссийская изволила посѣтить сегодня ираморныя каменоломни, откуда поѳхала верхомъ къ водопаду въ Лорбахъ. Завтра будетъ большою обѣдъ въ Кальтенбруннѣ, на которомъ будутъ находиться: Королева Шарлотта Баварская і наследный Принцъ Прусскій съ супругою. (О Г Ц П.)

W I A D O M O Ś C I Z A G R A N I C Z N E.

A U S T R I A.

Cieplice, 10 Sierpnia.

Dzisiaj o południu NAJJAŚNIEJSZY CESARZ JEGO MOŚĆ ROSSYJSKI opuścił nas udając się do Monachium.

Wiedeń, 10-go Sierpnia.

Przybyły tu wczora z Neapolu goniec gabinetowy, pocieszającą przywiózł wiadomość, że Królowa Jej MOŚć Obojga Syecylii і Sierpnia szczęśliwie powiła syna. — Zawczora Kanclerz Państwa Xiąże Metternich, wyjechał ztąd do Insbruck.

Insbruck, 10 Sierpnia.

Wczora przybył tu Cesarz, powitany z oznakami radości, і uroczystie był przyjęty.

Triest, 4 Sierpnia.

Przybyły tu dzisiaj rano statek parowy Loydow *Baron Stürmer*, przywiózł wiadomości z Kanei daty 20 Lipca, które nie tylko potwierdzają o wyjściu floty Egipskiej na morze Szródziemne, lecz razem donoszą, że część tej floty, składającej się z 2 okrętow linowych, 2 fregat і 2 korwet, stoi od niejakiego czasu w zatoce Suda. (A.P.S.Z.)

N I E M C Y.

Kreuth, 4 Sierpnia.

NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA ROSSYJSKA zwiędziła dziś ųomy marmurów, zład następnie pojechała konno do wodospadu въ Lorbach. Jutro będzie wielki obiad въ Kaltenbrunn, na którym znajdować się będą: Królowa Karolina Bawarska і Królewicz Następca Pruski z małżonką. (G.R.K.P.)

А Н Г Л И Я.

Лондонъ, 7-го Августа.

Герцогъ Девонширскій назначенъ Англійскимъ Посланникомъ на коронацію Австрійскаго Императора въ Миланъ. Въ томъ же качествѣ онъ присутствовалъ на коронаціи Его Величества Императора Всероссійскаго въ Москвѣ. Нынѣшнее посольство его будетъ не менѣе блистательно какъ и прежде.

— *Morning Chronicle* описываетъ Принца Людвика Наполеона какъ изступленнаго, котораго напрасно такъ много опасаются; однако Парижскій Корреспондентъ *Курьера* полагаетъ, что Король Французовъ судилъ о томъ гораздо лучше, нежели *Morning Chronicle*, и во Франціи есть люди, и между ними даже знатныя особы, которыя были бы готовы взяться за оружіе въ пользу Наполеона.

— По письмамъ изъ Тампико отъ 21 Іюня, Французскій Посланникъ Баронъ Дефоди, предъ выѣздомъ своимъ изъ Мексиканскаго залива, препроводилъ еще вторую записку Мексиканскому Правительству, такого содержанія, что если требованія Франціи до 3 Іюля не будутъ удовлетворены, то будетъ сдѣлано нападеніе на Веракрузъ.

— Воздушное путешествіе Г-на Маргата 29 Іюля, было весьма неудачно. Желая подняться не взирая на сильный вѣтеръ, вынужденъ онъ былъ увеличить количество газа, отъ чего аэрастатъ, быстро поднимаясь, безпрестанно вертѣлся. На возвышеніи одной Французской мили отъ земли, термометръ опустился двумя градусами ниже нуля. Вѣтръ шибко погналъ шаръ и въ 6 часу Г-нъ Маргатъ былъ уже въ 17 миляхъ отъ Парижа. Шаръ зацѣпился за чрезвычайно высокій дубъ въ Кронскомъ лѣсу и висѣлъ до тѣхъ поръ, пока жители не пособили Г. Маргату спуститься на землю. Между тѣмъ вѣтеръ усилился; пошелъ проливной дождь; двѣ бичевы удерживающія шаръ донюли и онъ полетѣлъ по направленію къ Шато-Тьері. (A.P.S.Z.)

Ф Р А Н Ц И Я

Парижъ, 8-го Августа.

Парижскій Мониторъ отъ вчерашняго числа вечеромъ содержитъ слѣдующее извѣстіе: „Носятся неблагопріятныя слухи, о здоровьи Его Величества. Не знаемъ, изъ какого источника и въ какомъ видѣ, они возникли; впрочемъ радуемся, что рѣшительно можемъ опровергнуть эти слухи. Король наслаждается совершеннымъ здоровьемъ, не только теперь, но уже съ давняго времени.“

— Его Имп. Выс. Эрцъ-Герцогъ Фридрихъ Австрійскій 2 Августа прибылъ въ Тулонскую рейду, при салютѣ со всѣхъ Французскихъ военныхъ судовъ. Морскій Префектъ пригласилъ Эрцъ-Герцога въ гостиницу Префектуры, гдѣ Е. И. В. 3-го ч. занялъ квартиру; 4 ч. дѣлалъ смотръ лантійнымъ войскамъ и посетилъ арсеналь. Къ 5 ч. въ гостиницѣ Префектуры приготовленъ большой балъ.

— Третьяго дня вечеромъ Принцъ Жоанвильскій отправился изъ Нелли въ Ліневилль, а вчера Королева Белгійская въ Брюссель.

— Осужденный Поручикъ Лета, переведенъ третьяго дня изъ Консьержери въ Дульнь.

— Телеграфичес. депеша изъ Сарагоссы отъ 2 Августа уведомляетъ, что Кабрера 27 Іюля вынужденъ на Генерала Санъ-Мигуэля при Оркахо; сраженіе 28 ч. по прибытіи Ораа произошло въ пользу Христиносовъ, Карлисты преслѣдуемы до Мореллы и это мѣсто занято. Официальныхъ извѣстій въ Сарагоссѣ еще небыло. *Парижскій Мониторъ* въ продолженіе телегр. депеша уведомляетъ, что Ораа 30 ч. при Мореллѣ собралъ разныя отряды центрального войска и окружилъ сѣе мѣсто. Кабрера дѣлалъ слабыя попытки воспрепятствовать ему. 2 Августа изъ Алканиса отправлены въ Мореллу осадныя орудія.

— Лица обстоятельно знающія дѣла, утверждаютъ, (такъ покрайней мѣрѣ утверждаетъ *Messenger*) что Маршалъ Султъ привезъ изъ Лондона важныя предложенія, которыя могутъ имѣть благодѣтельное вліяніе на перемѣну нашей иностранной политики.

— Черезъ Тулонъ получено извѣстіе, что Адмиралъ Галлуа 18 Іюля отплылъ изъ Триполя въ Тунисъ. (A.P.S.Z.)

И С П А Н И Я.

Мадридъ, 1-го Августа.

Говорятъ сегодня вообще, что Королева поручила Герцогу Фриасскому образовать новое Министерство. Слухъ сей однако происшелъ отъ того, что Герцогъ по долгу своей службы два дня находился въ дворцѣ.

Съ Испанскихъ границъ.

Газ. *Times* сообщила изъ Байонны отъ 2 Авгу-

А Н Г Л И Я.

Лондонъ, дня 7-го Сіерпня.

Хіаже Devonshire, мianowany angielskim Posłem na koronacyą Cesarza Austriackiego w Medyolanie, był w tym samym charakterze obecnym na koronacyi NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA Rossyjskiego w Moskwie. Tę różnicę jego poselstwo nie mniej świetne będzie, jak poprzednie.

— *Morning Chronicle* opisuje Хіаже Ludwika Napoleona, jako szaleńca, którego się bać byłoby zbyt czynnem; jeden z korespondentów paryzkich dziennika *Courrier* rozumie wszakże, że Król Francuzów potrafił to lepiej osądzić, aniżeli *Morning Chronicle*, i we Francyi nie zbywa na ludziach, a pomiędzy niemi nawet na znakomitszych mężach, którzy gotowi byłiby podnieść oręż na korzyść Napoleona.

— Podług listów z Tampico pod 21 Czerwca, Posel francuzki Baron Deffaudis, przed wyjazdem swym z zatoki Meksykańskiej, przesłał drugą notę Rządowi Meksykańskiemu w takiej treści, że jeżeli żądania Francyi nie będą zaspokojone do 13 Lipca, wtenczas nastąpi uderzenie na Vera-Cruz.

— Niepowietrzna podróż P. Margat, w dniu 29 Lipca nie była bardzo pomyslną. Pomimo gwałtownego wiatru, chcąc wzbic się w górę, był zmuszonym natężyć się gazem, co spowodowało, że balon wznosił się szybko, ale w kierunku wirowym, i kręcąc się nieustannie, nakoniec dosięgnął wysokości jednej mili francuzkiej nad ziemię, gdzie ciepłomierz spadł o dwa stopnie niżej zera. Tu wiatr popędził szybko balon, bo przed 6 godziną znajdował się P. Margat o 17 mil od Paryża, balon zaczepił się o dąb olbrzymi w lesie Crony i dotąd wisiał na jego szczycie, póki przybyli ludzie nie dopomogli P-ну Margat spuścić się z niego. Tymczasem wiatr mocniej dął zaczął; lunat deszcz rzęśisty; dwa powrozy balon utrzymujące pękły; musiano zatem zostawić go losowi i ujrano go wkrótce lecącego ku Château-Thierry. (A.P.S.Z.)

F R A N C Y J A.

Paryż, dnia 8 Сіерпня.

Monitor Paryzki z dnia wczorajszego udziela następującą wiadomość: „Niepokojące obiegają pogłoski o zdrowiu Jego Kr. Mości. Z jakiego źródła i w jakim celu wynikły takowe, niewiadomo; cieszymy się jednak, że stanowczo zaprzeczyc temu możemy. Król używa najlepszego zdrowia nie tylko teraz, ale i od dawnego czasu.“

— Jego Ces. Wys. Arcy-Хіаже Fryderyк Austriacki 2 Сіерпня przybył na rejdę Tulońską powitany salwami z dział wszystkich wojennych statków Francuzkich. Prefekt marynarki zaprosił Arcy-Хіаже do hotelu prefektury, gdzie J. C. Wys. raczył stanąć d. 3; d. 4 czynił przegląd wojsk liniowych i zwiedził arsenal. Na dzień 5 w hotelu prefektury urządzone wielki bal.

— Хіаже Joinville zawczora wieczorem udał się z Neuilly do Lunevillu, a wczora Królowa Belgów do Bruxelli.

— Oszdzony Porucznik Laity, przeprowadzony został zawczora z Conciérgerie do Doullens.

— Depesza telegraficzna z Saragossy pod 2 Сіерпня donosi, że Cabrera d. 27 Lipca uderzył na Jenerała San-Miguel pod Orcajo, bitwa d. 28 przez przybycie Oраа wypadła na korzyść Krystynistów, Karoliści ścigani do Morelli i uderzono na to miejsce. Wiadomości urzędowej w Saragossie jeszcze nie otrzymano. *Monitor Paryzki*, jako ciąg dalszy depeszy telegraficznej, donosi, że Oраа d. 30 pod Morellą ścignął do siebie różne oddziały armii śródkowej i otoczył to miejsce. Cabrera słabe tylko czynił usiłowania, przeszkodził mu tego. D. 2 Сіерпня działa oblężnicze wystano z Alcaniz do Morelli.

— Osoby, dobrze świadome, zapewniają, (tak przy najmniej *Messenger* utrzymuje), że Marszałek Soult przywiozł z Londynu ważne propozycye, które nie mogą wyrzec, jak tylko szczęśliwy wpływ na zmianę naszej polity zagranicznej.

— Przez Tulon otrzymano wiadomość, że Admiral Gallois 18 Lipca wyptłynął z Trypolu do Tunetu. (A.P.S.Z.)

H I S Z P A N I A.

Мадридъ, 1-го Сіерпня.

Mówiono dzisiaj powszechnie, że Królowa poruczyła Хіаже Frias utworzyć nowe Ministerium. Pogłoska ta jednak ztąd urosła, że Хіаже z obowiązku swego urzędu dwa dni bawił w pałacu.

Od granic Hiszpanii.

Газ. *Times* doniosta z Bayonny pod 2 Сіерпня:

ста: „За два дня назадъ былъ я въ Сарре, жала я видѣть, что дѣлаетъ тамъ Мунагорри. Онъ имѣетъ при себѣ около 500 чел., выключенныхъ изъ Христиноскаго и Карлисткаго войска. Говорили мнѣ, что другіе были еще на квартирахъ въ близкихъ деревняхъ. Карлисты такъ мало опасаются Мунагорри, что они оставили только четыре компаніи пятого Наварскаго баталіона для защиты той части границъ. Побѣги въ Карлистскомъ войскѣ совершенно прекратились.”

— Въ письмѣ изъ Ст. Себастьяна отъ 29 Іюля напечатанномъ въ Англійскомъ Курьерѣ, представляютъ дѣло Христиносковъ весьма ненадежнымъ и особенно почитаютъ важнымъ рѣшеніе сраженія при Эстеллѣ, коего слѣдствіе очень сомнительно, ибо новый Карлистскій вождь Генераль Марото, имѣетъ отличныя военныя способности. По мнѣнію Корреспондента, еслибы Эспартеру разбили при Эстеллѣ, то только Правленіе могло бы спасти Испанію отъ погибели, поелику и неутомимо дѣятельный и неприступный Кабрера съ 12,000 чел. отлично обученныхъ войскъ, и 4,000 охотниковъ, ожидаетъ только побѣды Марото, и потомъ бросится какъ коршунъ на свою добычу изъ горы на Мадридъ.

— Носится слухи, что домъ Ротшильдовъ согласился ссудить правительству требуемую сумму, съ тѣмъ, чтобы въ замогъ отдачи были ртутныя копи въ Альмаденѣ.

Сарагосса, 29-го Іюля.

Ген. Вилареаль получилъ предписаніе отъ Дона-Карлоса прибыть въ главную его квартиру. Говорятъ, что онъ будетъ назначенъ вторымъ главнокомандующимъ въ возмущившихся провинціяхъ.

(A.P.S.Z.)

Б е л г і я.

Брюссель, 6-го Августа.

Въ здѣшнихъ журналахъ напечатанъ отвѣтъ Короля депутациі Люксембургской провинціальной думы. Его Величество между прочимъ сказалъ слѣдующее: „Нельзя не сознаться, что положеніе наше въ самомъ дѣлѣ весьма затруднительно; но будьте увѣрены, что правительство обратитъ особенное вниманіе на дѣла провинціи, и для существенной пользы оной готово сдѣлать всевозможныя пожертвованія. Домогательства Германскаго Союза болѣе всего затрудняютъ дѣла наши въ политическомъ отношеніи. Съ одной стороны подвержены мы вліянію пяти могущественныхъ державъ, съ коими заключили мирный трактатъ; съ другой—вліянію Германскаго Союза, такъ сказать самостоятельнаго, дѣйствія коего простираются и за черту власти означенныхъ державъ. По ту сторону Рейна сильное броженіе умовъ воздвигаетъ преграды къ исполненію нашихъ намѣреній. Рѣшеніе участи Люксембургской провинціи, не можетъ быть вопросомъ особенной важности для Европы, и еслибы не взволнованные умы Зарейнскихъ сосѣдей нашихъ, то всѣ препятствія могли бы легко быть устранены.” (O.G.C.P.)

Ш в е й ц а р і я.

Люцернъ, 1-го Августа.

Въ Швейцарскихъ журналахъ помѣщена нота Французскаго посланника Гр. Монтебелло, къ нашему Правительству, слѣдующаго содержанія: Нижеподписавшійся, Французскій посланникъ получилъ отъ своего правительства повелѣніе сообщить Вамъ, Мм. Гг. слѣдующее: послѣ происшествій въ Стразбургѣ, Король Французовъ, поступившій такъ великодушно и снисходительно въ отношеніи Лудвика Бонапарте, не предполагалъ, чтобы Швейцарія, состоящая въ дружественныхъ отношеніяхъ съ Франціею, согласилась на возвращеніе въ оную того, кто не взирая на обязанности, самую благодарностію на него возлагаемыя, осмѣлился прибыть въ страну сію для возобновленія преступныхъ замысловъ и безразсудныхъ домогательствъ, тщету коихъ явно доказали происшествія въ Стразбургѣ. Лудвикъ Бонапарте избралъ Арененбергскій замокъ средоточіемъ своихъ дѣйствій; воззваніями раздѣваемыми по Германіи и Франціи, онъ надѣется поддержать мнимыя права свои, и возвратился изъ Америки не для того, чтобы исполнить священныя обязанности сына, въ отношеніи къ умирающей матери, но для распространенія возмущеній и обнародованія своихъ замысловъ. Французское Правительство находится вынужденнымъ требовать отъ васъ, Мм. Гг., чтобы Лудвику Бонапарте предложено было выѣхать изъ владѣній Швейцарскаго союза.

(O.G.C.P.)

Е г и п е т ь.

Александрія, 17-го Іюля.

(Allg. Z.) Получено извѣстіе, что Англійская

Przed dwoma dniami byłem w Sarre, chcąc widzieć ó tam robi Muñagorri. Ma on przy sobie około 500 ludzi, wyrzutków z wojska Kryatynistowskiego i Karolistowskiego. Powiadao mi, że inni jeszcze rozstawieni byli na kwaterach w poblizszych wsiach; wątpię jednak o tѣm. Karoliści tak mało lękają się Muñagorrego, że zostawili tylko cztery kompanie z piątego batalionu Nawarskiego dla obrony tej części granic. Dezercyje w wojsku Karolistowskim zupełnie ustały.

— W liście z San-Sebastian pod 29 Lipca, umieszczonym w Kuryerze Angielskim, wystawują sprawę Kryatynistów bardzo niepewną, a szczególnie wielką przywiązują wagę do wypadku bitwy pod Estellą, której rezultat bardzo jest wątpliwy, ponieważ nowy dowódzca Karolistowski Jenerał Maroto, posiada znakomite wojskowe zdolności. Jeśli by pobito Esparterro pod Estellą, tedy, podług zdania korespondenta, tylko ręka Opatrzności mogłaby uratować Hiszpanią od zguby, gdyż niez mordowanie czynny i nieprzejednany Kabrera we 12,000 ludzi najlepiej wyćwiczonego wojaka i 4,000 spiskowych, oczekuje tylko zwycięstwo Marotto, ażeby jak sęp na swoją zdobycz rzucić się z gór na Madryt. (A.P.S.Z.)

— Rozeszła się ważna wiadomość, że dom Rotszyldów skłonił się do udzielenia pożyczki Hiszpanii, biorąc w zastaw kopalnie żywego srebra w Almaden.

Saragossa, 29 Lipca.

Jenerał Villaréal otrzymał rozkaz od D. Karlosa, aby przybył do jego głównej kwatery; ma być mianowany drugim naczelny wodzem w prowincjach zaburzonych. (A.P.S.Z.)

Б е л г і я.

Bruxella, 6 Sierpnia.

Dzienniki nasze zawierają odpowiedź, przez Króla udzieloną deputacyi rady prowincjonalnej Luxemburga, w której między innymi wyrażono, co następuje: „Nie można przeczyć, że znajdujemy się w położeniu nader trudnym, ale bądźcie pewnymi, że Rząd sprawą Luxemburga zsjmie się gorliwie i z całym poświęceniem. Szczególniej stosunki z Niemieckim Związkiem przyczyniają się do zawikłania naszego politycznego położenia. Podlegamy podwójnemu wpływowi: z jednej strony mamy do czynienia z pięcią wielkimi Mocarstwami, z którymi zawarliśmy przymierze, z drugiej zaś ze Związkiem Niemieckim, ciastem w pewnym rodzaju niedotykalnym i mogącym działać za zakresem, zależącym od wielkich Mocarstw. Równie jest rzetelną prawdą, że musimy walczyć z namiętnościami z tamtej strony Renu; rozprawa o Luxemburgu jest niezem dla Europy; gdyby nie wicherzenia namiętności z tamtej strony Renu, wszystkie trudności dałyby się snadniej załatwić.” (G.R.K.P.)

С ш в а й ц а р і я.

Lucerna, 1-го Sierpnia.

Dzienniki Szwajcarskie umieściły notę posta francuzkiego Xięcia Montebello, podaną naszemu Rządowi, której treść jest następująca: Podpisany P. seł Króla Francuzów przy związku Szwajcarskim, otrzymał polecenie swego Rządu złożyć JJ. W.W. Panom niniejsze udzielenie. Po wypadkach w Strażburgu Król Francuzów okazawszy wspaniałomyślną łagodność względem Lудwika Bonapartego, nie mógł przypuścić tej myśli, aby Szwajcarya, przyjaźnią z Francją sprzymierzona, miała dozwolić powrotu do swego kraju temu, który, lekceważąc wszystkie zobowiązania się, jakie sama wdzięczność na niego włożyła, ważył się wrócić na jej łono, dla odnawiania zbrodniczych zamiarów i nierozsądnych żądań, których próżność zwodniczą aż nadto dowiodły wypadki w Strażburgu. Kiedy nadto Lудwik Bonaparte obrał zamek Arenenberski za ognisko swych dźiałań, pismami rozszaniami po Niemcach i Francyi, popiera swoje mniemane prawa i wrócił z Ameryki, nie dla dopełnienia świętych obowiązków synowskich względem konającej matki, ale dla dalszego wicherzenia i ogłaszania swoich zamiarów, Rząd Króla Francuzów widzi się zmuszonym do zanieśienia niniejszego do JJ. W.W. Panów żądania, aby Lудwikowi Bonapartemu zaleconém zostało opuścić ziemię związku Szwajcarskiego. (G.R.K.P.)

Е г и п е т ь.

Alexandrya, 17 Lipca.

(Gaz. Pow.) Dowiadujemy się, właśnie, że An-

эскадра приблизилась къ Дарданелламъ. Французской флотъ подъ командою Адмирала Галлуа находится между Кипромъ и Сирией, флотъ Паши весь вышелъ и отправляется къ Сирийскимъ берегамъ. Ожидаютъ здѣсь Французскихъ военныхъ кораблей. Паша находится еще въ своемъ Сералѣ, но велѣлъ прійти Нильскому пароходу, чтобы на всякій случай быть въ готовности. Вчера пароходъ его плававший въ Константинополь подъ Тосканскимъ флагомъ, опять возвратился и будетъ теперь подъ его собственнымъ зеленымъ флагомъ Мекка. (A.P.S.Z.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 17-го Іюля.

Вчера происходили весьма важныя совѣщанія, продолжавшіяся почти цѣлый день. Дѣло шло о разныхъ улучшеніяхъ и измѣненіяхъ въ управленіе. Между прочими издано постановленіе весьма важное для торговли и земледѣлія, относительно безплатнаго вывоза хлѣба за границу и уничтоженія системы заготовленія продовольствія. Нѣсколько дней тому назадъ, многіе въ Диванѣ были противъ сего проекта, и теперь оный принятъ только по причинѣ стараній и вліянія Решида-Паши.

— Въ слѣдствіе полученныхъ изъ Египта извѣстій, въ дипломатическомъ корпусѣ замѣчена большая дѣтельность. Султанъ узнавъ о отплытіи Египетской флотиліи, приказалъ усилить флотію Капудана-Паши, съ тѣмъ, чтобы морскія его силы могли сразиться съ непріателемъ. Посланники могущественныхъ державъ, въ особенности Англійскій и Французскій, стараются воспрепятствовать исполненію сего приказанія, уверяя, что Государи ихъ не допустятъ до непріятельскихъ дѣйствій и употребятъ всевозможныя мѣры для сохраненія мира на Востоку. (O.G.C.P.)

— Въ Смирскомъ журналѣ находимъ слѣдующія извѣстія изъ Бейрута, отъ 27-го Іюня: „Сирийскія дѣла становятся со дня на день неблагопріятнѣе для Мегмета-Али. Пламя бунта вспыхнуло снова, и распространяется въ горахъ съ неизменною быстротою: Математикъ подкрѣпляются безчисленными перебѣжчиками изъ лагеря Ибрагима-Паши. Носятся слухи, будто Египтяне потерпѣли совершенное пораженіе и весьма значительную потерю. Ибрагимъ-Паша, одержавъ нѣсколько побѣдъ надъ Друзами, отправился за ними въ погоню; но они зашли въ узкихъ ущеліяхъ Харана и, сражаясь отчаянно, произвели ужасное кровопролитіе между Египтянами. По вѣрнѣйшимъ извѣстіямъ, потеря Ибрагимъ-Паши простирается до 6,000 человекъ. Одержавъ эту побѣду, Друзы заняли опять прежнее свое мѣсто. Такая неудача можетъ имѣть для Ибрагима-Паши самыя невыгодныя слѣдствія, сильно подвѣствовавъ на духъ его арміи. (С. П.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Херсонскія степи.

На югъ отъ Елисаветграда, Вознесенска и Тирасполя, тянутся обширныя степи, составляющія южныя уезды Херсонской Губерніи. Видъ этихъ степей представляетъ много оригинальнаго: необозримая, ровная поверхность земли позволяетъ взору обнимать далекое пространство, и не рѣдко вводитъ его въ заблужденіе, показывая на краю горизонта феноменъ, извѣстный подъ названіемъ: *mirage*. Одни только курганы, эти могильныя или сторожевыя насыпи, нарушаютъ однообразіе степей и служатъ провѣщающему указателями пути. Рѣки, освободясь отъ гранитныхъ пороговъ, текутъ здѣсь лѣвиво и болѣе похожи на озера. Днѣпръ и Днѣстръ теряются въ камышахъ, дѣлятся на рукава; Бугъ мѣстами покрытъ тростникомъ и розогою, отъ чего образуются какъ бы отдѣльныя озера, на коихъ плаваютъ множество кувшинчиковъ: *Nymphaea alba et v. lutea*; мѣстами же эта рѣка расширяется на значительное разстояніе и отъ известковыхъ береговъ своихъ принимаетъ бѣлый цвѣтъ, отъ чего и называлась у Турокъ: *ак-су* (бѣлая вода). Пространство степей между Бугомъ и Днѣстромъ отличается еще солеными озерами, называемыми *лиманамъ*; эти лиманы, нѣкогда бывшіе заливами Чернаго моря, теперь отдѣлены отъ него узкими перешейками (*пересыпками*).

Степи бывають покрыты зеленью весьма не долго послѣ открытія весны; уже въ Маѣ свѣжесть зелени начинаетъ блекнуть отъ засухъ. Большую часть лѣта небо не омрачается тучами, и солнечныя луча, падавъ въ прямомъ направленіи на землю, сожигаютъ совершенно траву: тогда вся степь желтѣетъ, а въ землѣ дѣлаются глубокія трещины. Въ этомъ положеніи земля пребываетъ обыкновенно до Сентября; въ семь мѣсяцъ падаютъ дожди, и съ Октябремъ наступаютъ опять ясные и теплые дни; степь снова покрывается

гилеска эскадра зблиzyła się ku Dardanellom. Flota francuzka pod dowództwem Admirała Gallois znajduje się między Cyprem i Syryą, flotta Baszy całkiem wypłynęła i udaje się ku brzegom Syrii. Oczekują tu francuzkich okrętów wojennych. Basza znajduje się jeszcze w swoim seraju, lecz kazał sprowadzić parochod z Nilu, ażeby na wszelki przypadek bydz w gotowości. Wczora jego statek parowy, który pływал do Konstantynopola pod banderą Toskańską znowu powrócił i oddał żeglować będzie pod własną Baszy zieloną banderą. (A.P.S.Z.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, d. 17 Lipca.

Wczora odbywały się nader ważne narady, które się prawie dzień cały ciągnęły. Rozprawiano o rozmaitych poprawach i przemianach w zarządzie. Między innemi uchwalono rzecz wielce ważną dla handlu i rolnictwa, to jest: bezpłatny wywóz zboża za granicę i zniesienie systemu zaopatrywania żywnością. Jeszcze przed kilką dniami projekt ten znajdował wielki opór w Dywanie, i teraz dopiero przeszedł za czynnym wpływem i staraniem Reszyda-Baszy.

— W skutku otrzymanych wiadomości z Egiptu, uważano ruch nadzwyczajny między członkami ciała dyplomatycznego. Jak tylko się Sułtan dowiedział o wypłynieniu egipskiej floty, kazał wzmocnić flotę Kapudana-Baszy, aby tym sposobem mogła się zetrzeć z flotą nieprzyjacielską. Postawie wielkich mocarstw, szczególnie angielski i francuzki, starali się odwrócić wykonanie tego rozkazu, zaręczając, że ich dwory nie dozwolą, aby miało przyjść do kroków nieprzyjacielskich i użyją wszelkich najskuteczniejszych środków do utrzymania pokoju na Wschodzie. (G.R.K.P.)

— W dzienniku Smirneńskim czytamy następujące wiadomości z Beyrut pod dniem 27 Czerwca: „Sprawy Syryjskie biorą coraz groźniejszy dla Mehmeda-Alego obrót: duch powstania codziennie więcej się rozszerza w górach, gdzie podsycany jest dezercją z obozu egipskiego. Ibrahim-Basza, odniosszy niejaki korzyści nad Druzzami, puścił się był za nimi w pogon; ale ci, zatrzymawszy się w wąwozach Horan, wpadli na Egipcyan i porazili ich na głowę, licząc do 6,000 ludzi stratę Ibrahima Baszy. Po tej krwawej rozprawie Druzzowie wrocili na swe dawne stanowiska i opanowali wszystkie drogi. Takie niepowodzenie może mieć dla Ibrahima Baszy nader niepomyślne skutki i wielki wpływ wywrzeć na duch jego wojska. (Pcz. Półn.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Stepy Chersonskie.

Na południe Elisawetgradu, Woznesieńska i Tiraszopola, ciągną się rozległe stepy, składające powiaty południowe Gubernii Chersonskiej. Widok ich jest nader oryginalny: nieprzejrzana równina pozwala oku sięgać dalekiej przestrzeni, i często wprawia je w omdlenie, ukazując przy brzegu widokręgu fenomen, pod nazwiskiem powodzi optycznej (*mirage*) znany. Same tylko kurhany, owe nagrobne lub graniczne kopce, przerywają jednostajność stepów i służą dla podróźnego za skazówkę drogi. Rzeki, pozbawszy się granitowych progów, płyną tu leniwie, i raczej podobne są do jezior. Dniepr i Dniestr nikną w sitowiacz, i dzieją się na odnogi. Bug, miejscami zarosły trzciną i sitowiem tworzy jakby osobne jeziora, pokryte grzybniami: *Nymphaea alba et N. lutea*; miejscami zaś szeroko rozlany, bieleje od brzegów wapiennych, i dla tego u Turków zwal się: *ak-su* (biała woda). Przemienność stepów pomiędzy Bugiem a Dniestrem odznacza się nadto jeziorami słonymi, które zowią *limanami*; limany te, niegdyś z zalawów Czarnego morza powstałe, oddzielone są teraz od niego wązkiemi międzymorzami.

Stepy okryte bywają zielenością niebawem po nastaniu wiosny, a w Maju już świeżość zieleności wędznąć zaczyna od suszy. Przez większą część lata niebo się nie zachmurza, a promienie słoneczne, padając prostopadle na ziemię, wypalają zupełnie trawę; wówczas cały step żółknie, i powstają głębokie w ziemi rozpadliny. W takim stanie ziemia zwykle zostaje aż do Września, w którym padają deszcze; w Październiku zaś wracają znowu dni pogodne i ciepłe, tak, że stepy świeżą pokrywają się zielenością. Pora ta roku, *babiem latem* u pospólstwa

зеленю. Это время года, называемое простолудинами *babymъ лѣтомъ*, есть самое пріятное въ Херсонскихъ степяхъ. Утренніе туманы поддерживаютъ свѣжесть зелени, и косвенные, но еще теплые лучи солнца не вредятъ растительности.

Нѣтъ сомнѣнія, что прежде травы были гораздо роскошнѣе въ здѣшнихъ степяхъ; тогда лѣса, вѣнчавшіе возвышенія Херсонской Губерніи, не были еще разрѣжены, и доставляли болѣе влаги протяженію степей, заключенныхъ въ нынѣшнихъ южныхъ уздахъ. Мавштейнъ, описавшій походы Миниха, Мейеръ, оставившій намъ описаніе Очаковской земли, и другіе путешественники, проѣзжавшіе черезъ южную часть Херсонской Губерніи, съ восторгомъ упоминаютъ о добротѣ и вышинѣ травъ, и о множествѣ животныхъ, водившихся въ этихъ мѣстахъ. Мавштейнъ говоритъ, что „эта земля есть прекраснѣйшая въ Европѣ, и что на ней растутъ лучшія въ свѣтѣ травы и выше челоука самаго великорослаго.“ Большая часть этихъ травъ, согнивая на мѣстѣ, ежегодно прибавляли къ въковой массѣ чернозема новый растительный слой, и такимъ образомъ приготавливали здѣшнюю тучную почву. Иногда Татары, имѣя цѣлю уничтоженіе корма непріятельской конницы, зажигали сухую траву, и степь со всѣхъ сторонъ обнималась пламенемъ. Тогда, стоя на курганѣ, и обозрѣвая все степное пространство, можно было видѣть океанъ пламени; видъ величественный, уступающій только зрѣлищу пожара въковыхъ Американскихъ лѣсовъ. Иногда и въ наше время случается видѣть въ южныхъ уздахъ Херсонской Губерніи степные пожары; но они утратили свое величіе и страшны по вреду, который причиняютъ. Жители смежныхъ селеній должны выбѣгать въ поле, чтобы гасить огонь, который, обхватывая степи длинною полосой, лишь съ большимъ усиліемъ уничтожается. Впрочемъ эти пожары въ прежніе годы бывали рѣдки, и въ степяхъ почти безпрепятственно обитало множество животныхъ четвероногихъ и пернатыхъ, кои нынѣ или совсѣмъ исчезли, или же удалились въ глухія мѣста Херсонскаго уезда. Старожилы еще доселѣ помнятъ, что за прежнюю Новосербію, на югъ, паслись стада дикихъ овецъ, коихъ туземныя жители называли *сугаками*, замѣчательныя длинною переднею губою, принуждавшею ихъ вѣсть траву безпрестанно отступая назадъ. Кромѣ этихъ животныхъ, степи наши еще были оживлены табунами дикихъ лошадей и степными козами, а на скалахъ, прибрежныхъ Днѣстру и осѣненныхъ густыми рощами, въ этихъ прекрасныхъ мѣстахъ, образуемыхъ крайними предѣлами Карпатскаго хребта, жали горныя козы; зайцы же, куropатки, перепела и стрепеты были такъ многочисленны, что солдаты Минихова войска ловили ихъ руками. Порода сугаковъ теперь совершенно исчезла. Этихъ коренныхъ обитателей здѣшнихъ степей замѣнили свцы, пригнанныя изъ Пиренейскаго полуострова, и тамъ, гдѣ прежде въ дикой волѣ развилась эта странная животная, теперь смиренно пасутся послушные мерыносы. Степныя дикія козы, которыя въ послѣднихъ годахъ прошлаго столѣтія, по свидѣтельству Мейера, видами еще были во множествѣ, также исчезли совершенно. Горныя козы водились еще недавно въ гранитныхъ скалахъ одной изъ Нѣмецкихъ колоній, смежной съ Григоріополемъ. Почтенный начальникъ иностранныхъ колоній здѣшняго края заботился, чтобы ихъ не трогали въ ихъ послѣднемъ пріютѣ. Не знаю, держатся ли онѣ тамъ доселѣ. Дикія лошади не совсѣмъ оставила наши степи и мѣстами въ Херсонскомъ уездѣ, возлѣ Ингульда, живутъ на прежнемъ обиталищѣ, но ихъ число ежегодно уменьшается, и скоро эта замѣчательная порода совершенно истребится. Желательно, чтобы она сохранилась въ одномъ изъ мѣстныхъ музеевъ. Одинъ только орелъ, этотъ пернатый царь степей, не оставляетъ своего древянаго владѣнія; его не рѣдко можно видѣть сидящаго на высокому курганѣ и величественно озаряющаго степную поверхность.

Но не одни южные уезды Херсонской Губерніи заключали прежде множество животныхъ; должно думать, что въ пространныхъ лѣсахъ, опоясывавшихъ некогда вершины Губерніи, по рубежу Кіевской и Подольской Губерніи обитали звѣри замѣчательные. Мейеръ упоминаетъ о барсукахъ, жившихъ въ мѣстахъ прибрежныхъ Днѣстру, а въ Александрійскомъ уездѣ еще доселѣ, въ нѣдрахъ драгоцѣнныхъ остатковъ бывшей дремучей *Чуты*, находятъ куницъ. Г-нъ Левицкій, тамошній помѣщикъ, въ запискѣ поданной Г. Гражданскому Губернатору, утверждаетъ, что эти куницы превосходятъ даже Сибирскихъ красотою своего мѣха. (*Лѣси. Ж.*)

звана, jest najprzyjemniejszą w stepach Chersońskich Poranne mgły utrzymują świeżość zieloności, a promienie słońca, chociaż ukośne, lecz jeszcze ciepłe nie szkoda vegetacyi.

Niemasz wątpliwości, że dawniej trawy bujniejszemi były w tych stepach; wówczas, nieprzerzedzona jeszcze lasy, wieńczące wzniosłości Gubernii Chersońskiej, odwilżały więcej przestrzeń stepów, zalegających terazniejsze południowe powiaty. *Manstein*, który skreślił wyprawę *Münicha*, *Mejer*, który nam zostawił opisanie ziemi *Oczakowskiej*, i inni podróżni, którzy południową część Gubernii Chersońskiej zwiędzali, z zachwyceniem wspominają o dobroci i bujności traw, jako też o obfitości zwierząt w tych okolicach. *Manstein* powiada, że „ziemia ta jest najlepszą w Europie, i że na niej rosną trawy najlepsze i wyższe od rosteo człowieka.“ Trawy te po większej części gnijąc na miejscu, corocznie zwiększały odwieczną masę próchnicy, nową urodzajną warstwą, i tym sposobem tworzyły tamedczny grunt żyzny. Niegdyś Tatarzy, by pozhawić paszy nieprzyjacielską jazdę, zapalali suchą trawę, i wnet cały step ze wszech stron ogarniały płomienie. Wówczas, stojąc na kurhanie, i mając przed oczyma całą przestrzeń stepu, widzieć można było ocean płomieni; wspaniałe widowisko, ustępujące tylko widokowi pożaru odwiecznych lasów Ameryki. I teraz zdarzają się niekiedy stepne pożary w powiatach południowych Gubernii Chersońskiej, lecz te utraciły już swoją okazałość i przerażają tylko szkodami, które zrzadzają — Mieszkańcy wsi przyległych wybiegać muszą w pole dla gaszenia ognia, który zajmując step długim pasem, ledwo z wielką trudnością przytłumić się daje. Wreszcie pożary te w dawniejszych latach bywały rzadkie, i w stepach bez przeszkody prawie utrzymywało się mnóstwo zwierząt czworonożnych i piastwa, które teraz albo całkiem wyginęły, albo też przeniosły się w zarosła powiatu Chersońskiego. Starsi ludzie dotąd jeszcze pamiętają, że za dawniejszą Nowoserbiją, na południe, stadami się pasają dzikie owce, które u tamedcznych mieszkańców zwaly się *suhakami*, godne uwagi z powodu długiej wargi przedniej, która zniewalała je ciągle wstecz się cofać przy skubaniu trawy. Prócz tych zwierząt, stepy nasze były jeszcze ożywione przez stada dzikich koni i kozy stepowe, a po skałach nadbrzeżnych Dniestru, gęstemi ocienionych gajami, i będadących ostatniemi pasma Karpackiego odnogami, trzymały się górne kozy: zające, kuropatwy, przepiórki i dropie były w tak wielkiej liczbie, że żołnierze z wojska *Münicha* chwytali je rękoma. Teraz ród suchaków całkiem wyginął. Przyrodzonych tych mieszkańców tutejszych stepów zastąpiły owce, z półwyspu *Pirenejskiego* sprowadzone; a tak tam, gdzie wprzódy dziko bujały osobliwsze owe zwierzęta, teraz paszą się spokojne posłuszne merynosy. Kozy dzikie stepowe, które w ostatnich latach zeszłego wieku, podług świadectwa *Mejera*, w znacznej jeszcze liczbie dochodziły się dawały, także zupełnie znikły. Kozy górne niedawno jeszcze wylegały się wśród skał granitowych, w jednej z kolonij Niemieckich, przytykającej do *Grygoriopola*. Szanowny zwierzchnik Kolonij cudzoziemców w tutejszym kraju, czuwał nad tѣm, aby zwierzęta te oszczędzano w ostatnim ich przytułku. Nie wiadomo, czyli się tamże dotąd utrzymują. Dzikie konie nie opuściły zupełnie naszych stepów, i gdzieniegdzie w powiecie Chersońskim, około *Ingulca*, trzymają się w dawnym swoim siedlisku; lecz ich liczba corok się zmniejsza, i wkrótce rzadki ten rodzaj zwierząt całkowicie zaginie. Życzyłoby należało, aby go w jednym z miejscowych muzeów zachowano. Jeden tylko orzeł, ten skrzydlaty król stepów, nie opuszcza starożytnej swej dziedziny, i często widzieć go można siedzącego na wysokim kurhanie i wspaniale spoglądającego na otaczające go przestrzenie.

Lecz nie same powiaty Gubernii Chersońskiej obfitowały dawniej w mnóstwo zwierza; zapewne i w rozległych lasach, które niegdys opasywały wyniosłości tej gubernii, wzdłuż granic gubernij, *Kijowskiej* i *Podolskiej*, legły się rzadsze zwierzęta. *Mejer* wzmiankuje o borsukach, które się trzymały w okolicach nadbrzeżnych Dniestru, a w powiecie *Alexandryjskim* dotąd jeszcze, śród szacownych szczątków niegdys puszcy *Czuty*, znajdują się kuny. *P. Lewicki*, obywatel tamedczny, w podaniu do *P. Gubernatora Cywilnego*, zapewnia, że kuny te przewyższają nawet sybirskie pięknością swego furta. (*D. L.*)